

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ - СОФИЯ
БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ
В ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН

гр. Пловдив, ул. "Булаир" 26 ет. 5, ПК 307 - Централна поща, тел./факс 62 80 63

ПРОТОКОЛ №15

ОТ

СРЕЩА ЗА КОНСУЛТАЦИЯ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА НАУЧНИТЕ ОБЩНОСТИ ЗА ПРОЕКТА НА ПУРБ

Залата на Институт по водни проблеми, БАН, гр. София, 23.04.2009г.

**Тема: "ПРОЕКТА НА ПУРБ И ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ ЗА
ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН"**

Втората от планираните допълнителни срещи със заинтересованите страни за консултация по проекта на Плана за управление на речните басейни в Източноевропейски район, се състоя на 23.04.2009г. в гр. София, в залата на Института по водни проблеми към БАН. Участие взеха представители на научните среди, съгласно Приложение №1 - Списък с участниците в срещата.

Срещата бе открита и ръководена от проф. Оханес Сантурджиян, Директор на ИВП-БАН. Кратко приветствие към присъстващите от БД ИБР – Пловдив направи г-жа Мария Бабулчиева, началник отдел „Планиране и стопанисване”.

Първата презентация бе на инж. Крася Колчева, старши експерт в отдел „Планиране и стопанисване” - БД ИБР, на тема: „**Обща характеристика на района, значими натоварвания върху повърхностни води, специфични проблеми и икономически анализ**”.

След представянето бяха зададени следните въпроси

Г-н Цветан Коцев - Географски факултет СУ: По какви параметри се оценява риска?

Г-н Марин Маринов, началник отдел “Мониторинг и информационно обслужване”- БД ИБР обясни, че в неговата презентация това ще бъде обяснено.

Г-жа Дакова – НИМХ попита: На базата на каква информация са определени 37 на брой пресъхващи реки?

Г-н Маринов отговори, че са определени по типология за която по-късно ще говори.

Г-жа Дакова зададе следващия си въпрос: Има разлика в цитираните в проекто-плана две различни стойности за естествения ресурс на повърхостните води, по проект Джайка и по “Генерални схеми”-ИВП, каква е причината за това?

Г-жа Колчева отговори, че са разгледани хидроложки редици с различни дължини, а като друга причина е и използваните различни методи и модели за оценка.

Г-жа Докова предложи:

1. Да се обяснят в текста причините за тези разлики в лесулса;
2. Да се посочи използвания критерий за значимост на водоползването при направените оценки.

Г-жа Колчева поясни, че за значимо водоползване в проекто-плана е прието всяко водоползване над 150 хил.м³/г, като са отчетени данни по издадените разрешителни, които като точки са нанесени в ГИС-слой.

Г-н Маринов, допълни, че БД работи по нормативни документи.

Проф. Йордан Узунов, ЦЛОЕ-БАН: Не намерих приемлива информация за значимите разрешителни за риборазвъждане? Също и по въпроса за

климатичните промени – не виждам мерки; не е засегнат и проблема със засушаването.

Г-жа Колчева отговори, че значимите водоползвания с цел риборазвъждане са разгледани, а информацията за климатичните промени в окончателния план ще бъде допълнена.

Г-жа Бабукчиева допълни, че не сме разполагали с достатъчно информация и разчитаме на съдействие за набавянето ѝ, но въпреки това в програмите от мерки са включени мерки за превенция на тези изменения, главно залесителни мероприятия, които ще подобрят хидроложките условия.

Проф. Сантурджиян изрази мнение, че този въпрос има значение за водните обекти – реки и езера, чиито хидроложки режим търпи промени във времето и е важно да има водностопански баланс и модел на оттока, но това надхвърля сегашните изисквания на РДВ. Оттокът е неравномерно разпределен както спрямо площта така и спрямо водоползвателите и това налага регулирането му от язовири и каскади, но тези въпроси ще се решават в бъдеще.

Г-н Димитров, Зам. Директор на НИМХ: Ясно е, че за ресурса с неговите характеристики има някаква основа, има средна оценка. Управлението на водни ресурси е критично важно, повече от самите заложен ресурси. Има ли в Плана изисквания, които да дадат очаквани вариации за ресурса, което е свързано и с климатичните промени?

Г-жа Колчева отговори, че РДВ отделя внимание основно на качествения аспект при оценка състоянието на водите и за това количествения аспект в проекто-плана е слабо засегнат.

Г-жа Бабукчиева допълни, че в общата характеристика данните за хидроложките елементи са взети от Генералните схеми и ще бъдат обновени.

Г-жа Красимира Николова, ИВП - БАН: Имам забележка по подредба на Глава 1, Раздел I на ПУРБ. Добре е да се посочат данни за оттока в различните точки на

ИБР, а валежите, които са представени подробно да си разменят местата с оттокообразуващите фактори, предвид обстоятелството, че първите са основен фактор за образуването на вторите със съответната графика. Относно типологията на силномодифицираните водни тела, попита за критериите по които са определени като такива.

Г-жа Колчева, прие предложението за препоредбата и поясни, че при типологията на силномодифицираните водни тела след дълги обсъждания са идентифицирани само най-значимите канали, предвид наличието в ИБР и по-специално в басейна на р. Марица гъста мрежа от напоителни и отводнителни канали.

Г-жа Бабукчиева добави, че като силномодифицирани водни тела са определени 15 канала и поясни за използваните критерии, а именно: да тръгват от река или язовир; да са с дължина над 10 км и да провеждат водно количество над $2,5 \div 3$ м³/г.

Г-жа Иванка Михайлова ИВП-БАН, постави няколко въпроса: когато е правена оценката на натиска, дали са включени наводненията и климатичните промени; отчетено ли е влиянието на тежките метали и как е направена оценката на състоянието по физико-химичните показатели и как е оценено влиянието на нитратите от селското стопанство?

Г-н Белански, главен експерт към отдел “Мониторинг и информационно обслужване” поясни, че при оценката е отчетена спецификата на тежките метали, като замърсителите попадащи под регулацията на различни нормативни документи, като:

- тежките метали – кадмий, олово, живак са под регулацията, като приоритетни вещества, които се оценяват съобразно новите стандарти за качество на околната среда на приоритетните вещества и някои други замърсители от м. декември 2008 г. Оценката се прави в два класа – добри и лошо;

- останалите тежки метали, като цинк, ме, хром-6, хром-3, арсен и селен са оценявани в качеството на опасни вещества и специфични замърсители и са взети предвид оценката на екологичното състояние в пет класа – много добро, добро, умерено, лошо и много лошо, по приета наша експертна методика базирана на Наредба №7.

Г-н Маринов отново подчерта, че в неговата презентация ще обясни подробно начина по който е извършена оценката на състоянието на водните тела по различните показатели.

Проф.Сантурджиян попита дали определените 307-те водни тела са оптималния брой за ИБР и не трябва ли да бъдат намалени.

Г-жа Бабукчиева отговори, че би могло да се намалят, като някои се обединят, но вече са докладвани пред ЕК.

Г-н Маринов се съгласи и коментира, че според него трябва да се намали броя на водните тела.

Проф.Сантурджиян отново се върна на въпроса за силномодифицираните водни тела като изказа мнение, че за да бъде едно тяло определено, като такова трябва действително да провежда накакво водно количество.

Г-жа Бабукчиева допълни предишния си отговор и отбеляза, че е имало много дискусии по въпроса, в резултат на които за силномодифицирани водни тела са определени само отводнителни канали и е взето под внимание дали канала е облицован или не и съответно какво количество провежда.

Г-н Цветан Коцев – Географски институт, попита какви източници на дифузно замърсяване са разгледани и дали само минералните торове са включени, както и как е направена оценката. Той отбеляза, че в доклада не е включено животновъдството, както и какъв процент заема то от сектора – селско стопанство.

Г-жа Ангелова, старши експерт към отдел “Мониторинг и информационно обслужване” отговори, че като източници на дифузно замърсаване от растениевъдство и животновъдство са разгледани - минерални и органични торове, като поясни, че няма утвърдена методика за изчисляване на товара от азот и фосфор и за това при работа са ползвани експертно установени оценки.

Поради изчерпване на въпроси към първата презентаци срещата продължи, съгласно дневния ред (Приложение №2) с презентацията на Васил Узунов, старши експерт в отдел „Планиране и стопанисване” - БД ИБР на тема **"Зони на защита на водите"**.

След презентацията бяха зададени следните въпроси:

Проф.Сантурджиан зададе въпрос за значението на определени чувствителни и уязвими зони.

Г-н Добри Димитров, попита дали зоните които се докладват са част от описанието или част от управлението?

Г-жа Бабукчиева отговори на първия въпрос като поясни, че зоните за защита са задължителен елемент към ПУРБ, предвид изискванията на РДВ и съпътстващите я в тази посока Директиви. Чувствителните зони са определени със Заповед на Министъра на околната среда и водите и касаят повърхостните води, и предвид изискванията на Директива 91/278/ЕЕС за пречиствателни станции за отпадъчни води всички населени места с повече от 10 хил.ЕЖ трябва да се предвиди трето стъпало към пречиствателната станция за отстраняване на азота и фосфора. По принцип тази директива поставя изискване и за изграждане на ПСОВ за селища не попадащи в обсега на чувствителните зони при наличие на изградена канализация. Уязвимите зони са също определени със Заповед на Министъра, отнасят се подземните води и за водните тела попадащи в такива зони трябва от една страна да се провежда

по-строг контрол, а от друга задължително да се прилагат добрите земеделски и фермерски практики, предвид ограничаване замърсяването с нитрати. В заключение г-жа Бабукчиева отбеляза, че са определени и отделни водни тела предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Всички тези зони са включени в Раздел 3 към проекто-плана, съгласно Приложение IV на РДВ и Закона за водите.

Г-н Маринов допълни, че в тези зони има засилен мониторинг с по-голяма честота на пробонабиранията.

Проф.Узунов попита, дали планираните в проекто-плана за управление на речните басейни мерки за зоните за защита по Натура 2000 няма да си прогиворечат с режимите и мерките по техните планове за управление?

Г-н Васил Узунов от БД ИБР отговори, че сме се съобразили с до сега издадените заповеди за зони по Натура 2000.

Г-н Маринов потвърди отговора на г-н Узунов и допълни, че продължаваме да актуализираме информацията на база добра комуникация с РИОСВ и НПО (Зелени Балкани, дружество за защита на птиците и др.), с цел включване на тези мерки в окончателния ПУРБ. Ясно е че в първият план няма да бъдат обхванати всички зони поради дългата и сложна процедура по издаване на заповедите за тези зони.

Г-жа Бабукчиева направи кратко допълнение като поясни, че съгласно Закона за околната среда се извършва оценка за съответствие на планираните мерки в ПУРБ и тези предвидени в плана за управление на съответните зони.

Г-н Коцев зададе няколко въпроса: Дали в регистъра са включени всички зони? Оценено ли е наличието на тежки метали в наносите на реките, което е въпрос от особена важност?

Г-н Маринов обясни, че това е един изключително сложен проблем и не е заложен в РДВ. Не е правена такава оценка поради липса на готовност на лабораториите за съответните пробонабирания от една страна и от друга, липса на методики за

оценка. Затова за първия план имаме само проекто-препоръка за оценка на седиментите, а във втория ще бъдат включени съответните мерки.

Срещата продължи със следващата презентация на Марин Маринов, н-к отдел “Мониторинг и информационно обслужване”- БД ИБР на тема: **„Типове повърхностни води, оценка на състоянието и определяне на екологичните цели за повърхностни води”**.

След презентацията се проведе кратка дискусия:

Г-н Пламен Нинов НИМХ: При направената оценка на физикохимичните показатели по Наредба №7, съгласно която има три категории дали стойностите за съответните показатели са преизчислени при 95% безопасност на оттока.

Проф.Сантурджиян попита спазват ли се изискванията на Наредба №7?

Г-н Маринов отговори, че се правят 7÷12 пробонабирания, прави се анализ и оценка на резултатите и се преценява експертно в коя категория попада, по вече обяснения начин от колегата Белански, но такова преизчисление на стойностите не е правено.

Г-жа Красимира Начева, зададе въпрос касаещ типологията, за класифицирането на реките на големи и средно големи.

Г-н Маринов отговори на въпроса.

Г-н Коцев, пита кой ще е собственик на информацията по обществени поръчки и дали ще може да се ползва?

Г-жа Бабукчиева отговори, че басейновите дирекции са бенифициент на проъчките и няма да има проблем за развалянето ѝ, а и резултатите от тях ще бъдат отразени в окончателния ПУРБ.

Г-н Сантурджиян поради изчерпване на въпросите даде думата на Петя Грозева старши експерт, отдел “Мониторинг и информационно обслужване”- БД ИБР за следващата презентация, на тема: **„Обща характеристика на района, значими натоварвания върху подземните води, специфични проблеми, оценка на състоянието и определяне на целите**

Г-жа Орехова, ГИ-БАН предложи да се съпоставят картите с уязвимите зони, натиска и риска, и като се знае какъв е ресурса и неговото площно разпределение може да се направи по по-подробно картиране с цел по-точно установяване на риска. Геоложкият институт са направили карти на уязвимостта и ресурса за р.Огоста, добре това да се направи и за р.Тунджа.

Г-жа Бабукчиева отговори, че е направен анализ на водоносните хоризонти, нанесени са уязвимите зони в ГИС и е направена съпоставка между тях и натиска, в резултат на което са дефинирани рискови водни тела, за които заложените мерките са по-строги.

Проф.Виктор Спасов обобщи, че в Източнореломорския район са съсредоточени най-големите ресурси за басейните на р.Марица и Тунджа. Голяма част от населените места в ИБР се водоснабдяват от подземни водоизточници и в тази връзка е важно тяхното опазване. В количествено отношение подземните водни тела не са застрашени с изключение на посочените в презентацията две водни тела. Това е добре предвид наличието на големи обеми и подхранването на повърхостните течащи води. В басейните на реките Марица и Тунджа има водни тела в риск по отношение на качеството, за които трябва да се предвидят мерки за подобряване на състоянието им към 2015 г. Той препоръчва за басейна на р.Арда, където има развита минна дейност да се опишат в общата част по-подробно значимите натоварвания от тази дейност. Мониторинговата мрежа е съобразена с изисквания на РДВ, но е програма минимум и за по-подробна информация за оценка на състоянието трябва да се търсят данни и от други ведомствени пунктове. Г-н Спасов предложи за басейна на р.Арда да се определят пунктове за мониторинг при изтичането на руднични води.

Г-жа Грозева поясни, че при оценка състоянието на водните тела са взети предвид и резултатите от собствения мониторинг.

Г-жа Бабукчиева допълни, че замърсяването от руднични води е характерно не само за басейна на р.Арда, а и за р.Тополница от басейна на р.Марица. В програмата от мерки са предвидени специални допълнителни проучвания в такива райони, с цел по-точно определяне характера на замърсяването.

Проф. Спасов продължи темата с оценен натиск по отношение на качеството на подземните водни тела, като попита дали е известен дела на точковите източници - населени места без канализация, спрямо общото нитратното замърсяване от една страна и от друга към дифузно замърсяване.

Г-жа Грозева отбеляза, населените места без канализация в ИБР са 1504 броя.

Г-жа Бабукчиева поясни, че не е определено процентното съотношение между точковите и дифузните източници на замърсяване. Оценката е правена поотделно, като източниците са идентифицирани съответно, като точкови и дифузни и е оценен натиска от тях.

Г-жа Николова, ИВП-БАН пита за начина на определяне на използвания ресурс, т.е. дали е изчислен само на база издадените разрешителни, като подчерта, че в басейна на реките Марица и Тунджа голям консуматор е напояването, а и питейно-битовото водоснабдяване в по-голямата си част се осигурява от подземни водоизточници.

Г-жа Бабукчиева поясни, че оценката на ресурса – подземен и повърхостен по принцип е слабо място в проекто-плана. Експлоатационният ресурс на подземните води е определен на база архивни данни и изчислен модул на подземния отток по налични хидродинамични карти. На база направените изчисления така определените две водни тела, в терасата на р.Тунджа са в риск по отношение на количеството, а те се използват основно за питейно-битово водоснабдяване.

Проф. Петров БАН, попита дали в оценката са включени и минералните води.

Г-жа Бабукчиева отговори, че управлението на минералните води е от компетентността на МОСВ. БД е отговорна само за стопанисването на

водовземните съоръжения. Повечето европейски страни са разгледали един до два хоризонта, които са пряко свързани с повърхостните води и предвид това, че минералните води са по-дълбоко залегнали се приема, че са защитени, а и РДВ не ги разглежда. Така че на този етап не са включени в проекто-плана.

Проф. Петров –БАН изказа мнение, че у нас предвид разделянето на подземни водни тела по слоеве и възрастово им разглеждане, създадоха условия за определянето на много голям брой водни тела.

Проф.Сантурджиян попита за връзката на повърхностни и подземни води.

Г-жа Бабукчиева поясни, че има нова Директива за подземни води и не се допуска черпене на повърхностни води, може да се преценира.

Г-н Маринов отговори, че такава връзката има, но по-точно определяне ще има в окончателния план. Има и влажни зони, в които се забелязва спадане нивото на подземните води.

Проф.Сантурджиян попита, за какъв срок се предвижда да стане подобряване състоянието на подземните води?

Г-жа Бабукчиева отговори, че действително е трудно да се определи срока за постигане на добро състояние, особено за подземните води, но на този етап се предвижда поне прекратяване на замърсяването, чрез предвидени мерки, а за постигане на крайния ефект са заложили дава срока: 2021 и 2027 години.

Проф.Сантурджиян продължи коментара си, като попита дали има оценка на мерките за подобряване на качеството на подземните води, като поясни, че задава този въпрос, защото има научна задача в връзка с определяне сроковете за пречистване на подземните води, в условия на замърсяването с нитрати от земеделски източници при различни почви и климатични източници.

Г-н Петров СУ, попита дали има определени трансгранични подземни водни тела и какви са мерките за тях?

Г-жа Бабукчиева отговори, че имаме предложения, но засега няма официална позиция между РБългария и съседните ѝ страни.

Последва презентация на г-жа Бабукчиева на тема: **„Програма от мерки в проекта на ПУРБ и процеса на консултация с обществеността БД”**.

След тази презентация се проведе и последната заключителна дискусия.

Проф.Сантурджиян зададе няколко въпроса: дали планираните мерките са достатъчни; кой ще ги изпълнява; разделени ли са по ведомства и министерства, например МОСВ, МЗХ, МРРБ и т.н.и до колко реалистична е реализацията на тези програми от мерки.

Г-жа Бабукчиева благодари за въпроса и каза, че и ние също търсим отгор на тези въпроси. Планираните мерки са определени експертно, базирайки се на опита на други страни. Основно сме ползвали националния каталог от мерка на Франция, както за определяне на вида мярка, така и при остойноставане на самите мерки, предвид липсата в нашата страна на технико-икономически норми на национално ниво за остойносттаване. Така направената икономическа оценка засяга различни области на икономиката и е под разпореждането на различни институции, като МЗХ, МОСВ, МИЕ, МРРМ и др. Така че това което липсва все още в програмата от мерки е институционалния и финансов анализ, който трябва да се направи към окончателния ПУРБ.

Проф.Сантурджиян каза, че този въпрос трудно ще се реши и трябва да се постави на много високо ниво, защото е много важен и отговорен.

Г-жа Янчева ИВП-БАН изказа мнение, че от четирите плана, които е чела този за ИБР е най-пълен, точен и ѝ е направил най-добро впечатление. Управлението на речните басейни е труден въпрос. Предвидените в ПУРБ мерки са много, но не са достатъчни за решаването на специфични проблеми в нашата страна, един от които е проблема с водната инфраструктура, в частност на поителните мрежи (разрушени съоръжения и ПС, липса на стопанисване на малките язовири и др.). В заключение

г-жа Янчева предложи да се направи цялостна преоценка на хидротехническите мрежи и съоръжения, с цел по-точен анализ и оценка на състоянието им и от там планиране на адекватни мерки.

Г-жа Николова ИВП-БАН каза, че одобрява мерките, които са конкретни и точни за съответните райони и речни басейни и отново подчерта като проблем тяхната реализация. Конкретни предложения тя предаде на хартия, които са Приложение №3 към настоящия протокол.

Г-н Панков СУ каза, че има груби грешки по отношение на: някои административно-териториални единици (остаряли наименования); цитиране на райони попадащи на територията на ИБР; неточни климатични характеристики, като дефинирането на „мека зима”, грешки в дименсиите, както и някои други характеристики за влажността на въздуха; липсата на легенда към Карта 1-9 на Раздел 2-1; в Таблица 1.3 не са посочени големите реки. Той попита дали разполагаме с цифров модел на релефа, ГИС-слой с националната и ведомствена мониторингова мрежа, с карти на: почвите, растителността, земеползването, и Националните паркове. Г-н Панков отбеляза, че термина водовземане е заменен с водоползване и в заключение обобщи, че предвид казаното общата характеристика на ИБР има нужда от преработка.

Г-жа Бабукчиева прие забележките, като подчерта че всичко ще бъде проверено и коригирано в окончателния ПУРБ и призова да бъдем информирани, не само за предложения за допълнения, а и за установени неточности своевременно.

Г-н Узунов каза, че има слой на почвите и не е проблем да се приложи, но не е задължително. Имаме данни от CORINE2000 и това сме използвали за оценка. Проф. Радков ИВП-БАН сподели също своето мнение относно Раздел 6 на ПУРБ и планираните мерки, като подреши опасенията на преждеговорещите и също предаде бележките си на хартиен носител, за Приложение №4 към протокола.

Проф. Спасов каза, че плана е съобразен с РДВ. Общата ценка за плана е добра.

Поради изчерпване на въпросите проф.Сантурджиян в заключение обобщил, че като цяло предвид потенциала на БД ИБР представените ПУРБ и програми от мерки са доста конкретно и компетентно разработени и акцентира върху следни слабости:

1. При оценка на различните видове натиск РДВ определя широк диапазон от начини;
2. Липсва количествена оценка. Определени са всички качествени параметри, но няма оценка как водовземането влияе върху определените водни тела. Количеството, по отношение на осигуряване на екологичен минимум също е пряко свързано с доброто състояние на екосистемите;
3. Липсата на управление на водите в количествен аспект е пропуск и в самата РДВ, която по отношение на количеството казва само, че трябва да бъдат задоволени нуждите на всички водоползватели. За Басейнова Дирекция е ясно, че без управление на количеството не може, а това е възможно само след изготвянето на водностопаски баланс. Този въпрос е от особена важност за басейна на р.Марица, за която трябва да се види как ще се обезпечи напояването, като основен консуматор в условията на засушаване. Друг важен въпрос е този с гарантирането на водната енергия при сегашните ресурси.

В заключение проф. Сантурджиян изказа висока оценка за така разработения проект на ПУРБ и подчерта, че ИВП-БАН ще даде подробно становище за него. По отношение на мерките той акцентира върху това БД да бъде настойчива до колкото е възможно за тяхната реализация.

Г-жа Бабукчиева в заключение от името на БД ИБР първо благодари за високата оценка и активно участие на всички присъстващи и призова за изпращане на допълнителни становища, както относно обхвата, коректността сата и по отношение на нови предложения за програмите от мерки и успешното финализиране на ПУРБ.

Приложения:

1. Приложение №1 - Списък с участниците в срещата
2. Приложение №2 - Дневен ред на срещата
3. Приложение №4 - предложение на проф.Радко, ИВП-БАН

Изготвил:

инж.Крася Колчева - ст. експерт отдел “Планиране и стопанисване”

Съгласувал:

инж. Мария Бабукчиева - началник отдел “Планиране и стопанисване”